ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

ΣΑΟΣ

Παντομίμα Φαντασμάτων

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Σάος. Παντομίμα Φαντασμάτων**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Γιάννης Καλπούζος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Παζάλος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Antonio Mora
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις Άγκυρα, 2005,
με τον τίτλο *Παντομίμα Φαντασμάτων*
Δεύτερη έκδοση: Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.,
Ιανουάριος 2015, 4.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-0955-9
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-0956-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psichogios.gr • **www.psichogios.gr**

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psichogios.gr • **www.psichogios.gr**

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΠΟΥΖΟΣ

ΣΑΟΣ

Παντομίμα Φαντασμάτων

Επιμελημένη απ' τον συγγραφέα
στο σύνολό της επανέκδοση του μυθιστορήματος
με αρχικό τίτλο *Παντομίμα Φαντασμάτων*.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΠΟΥΖΟΥ

Έρως και ευρώς, ποίηση, ιδιωτική έκδοση 1990

Με τον ρυθμό της Βροχής, ποίηση που συνοδεύεται με χαρακτικά του Δημοσθένη Κολοβού, ιδιωτική έκδοση 1992

Το νερό των ονείρων, ποίηση, Ελληνικά Γράμματα 2000

Μεθυσμένος δρόμος, μυθιστόρημα, Ελληνικά Γράμματα 2000

Στίχοι 18 τραγουδιών στο παιδικό θεατρικό έργο *Ο Τρυφεράκανθος*, της Ελένης Πριοβόλου, Ελληνικά Γράμματα 2001

Μόνο να τους άγγιζα, διηγήματα, Κέδρος 2002

Το παραμιλητό των σκοτεινών θεών, ποίηση, Ίκαρος 2006

Έρωτας νυν και αεί, ποίηση, Ίκαρος 2007

Ιμαρέτ: Στη σκιά του ρολογιού, μυθιστόρημα, Μεταίχμιο 2008

Άγιοι και δαίμονες: Εις ταν Πόλιν, μυθιστόρημα, Μεταίχμιο 2011

«Ο Λευτέρης», διήγημα στο συλλογικό έργο *Τέλος καλό, όλα καλά*, Καστανιώτης 2012

Ουρανόπετρα: Η δωδέκατη γενιά, μυθιστόρημα, Μεταίχμιο 2013

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί:
Ό,τι αγαπώ είναι δικό σου, μυθιστόρημα, 2014

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ ετοιμάζονται οι επανεκδόσεις των βιβλίων:
Ιμαρέτ: Στη σκιά του ρολογιού
Άγιοι και δαίμονες: Εις ταν Πόλιν
Ουρανόπετρα: Η δωδέκατη γενιά

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ & ΔΕΥΤΕΡΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

Παρασκευάς Σιδέρης
Κυρα-Θαρρενή (σύζυγος)
Πετρής (γιος)
Αρμάνδη (σύζυγος Πετρή)
Θαρρενή (εγγονή Παρασκευά)
Άρης Δεβόλης (φίλος Θαρρενής)
Άγγελος Βελανός (εραστής Αρμάνδης)
Ερμίνα Απετή (φίλη Θαρρενής)
Ρόζα (δεκάχρονη αδελφή Ερμίνας)
Βαγγελιώ (ερωμένη Παρασκευά)
Ιάκωβος Πικαίος (ανιψιός κυρα-Θαρρενής)
Ρέα, Βαλέρια, Πέρση (κόρες του Ιάκωβου)
Μαρίνος Μενελάου (αρχηγός πληγέντων δυτικών περιοχών)

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

1) Αντωνής Ψεμάλης
   Νάσος (εγγονός – πολιτικός)
   Μαρίλια (φίλη του Νάσου)

2) Ανέστης Αδινός
   Φοίβος Αδινός (εγγονός)
   Αμάντα Ρήγα (φίλη Φοίβου)

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

3) Αναξιμένης Κτίλος
Θάνος (γιος – αστυνόμος)
Μελίτη (σύζυγος Θάνου)
(Γιώργος & Ηλίας, παιδιά)
Σβετλάνα (ερωμένη Θάνου)
Τάκης Δάρτης (φίλος Θάνου Κτίλου – τέως αξιωματικός του Στρατού)

ΛΟΙΠΟΙ ΗΡΩΕΣ

Περικλής Σαφάτος (ψαράς)
Μαρία (κόρη)
Ιωσήφ Σαφάτος (εξάδελφος Περικλή)
Γιώργος Κορδάκης (πυραγός)
Κώστας Αρέστης (αρχιφύλακας)
Ελισαίος (Αρχιμανδρίτης)
Αβλάβιος Φλόγας (εκκλ. επίτροπος)
Μοναχή Θέκλα
Πέτρος Καστωνής (λιμενάρχης)
Θεόκλητος Σφάπος (σεισμολόγος)
Ζαχαρίας Χαρντιάδης (φορτηγατζής)
Άλκης (γιος του Ζαχαρία)
Σουζάνα (Αγγλίδα φιλόζωη)
Γεράσιμος Μπαμπάτος (ιδιοκτήτης καφετέριας στον Πεδουλά)
Αριστοτέλης Καλόης (ζωγράφος)

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

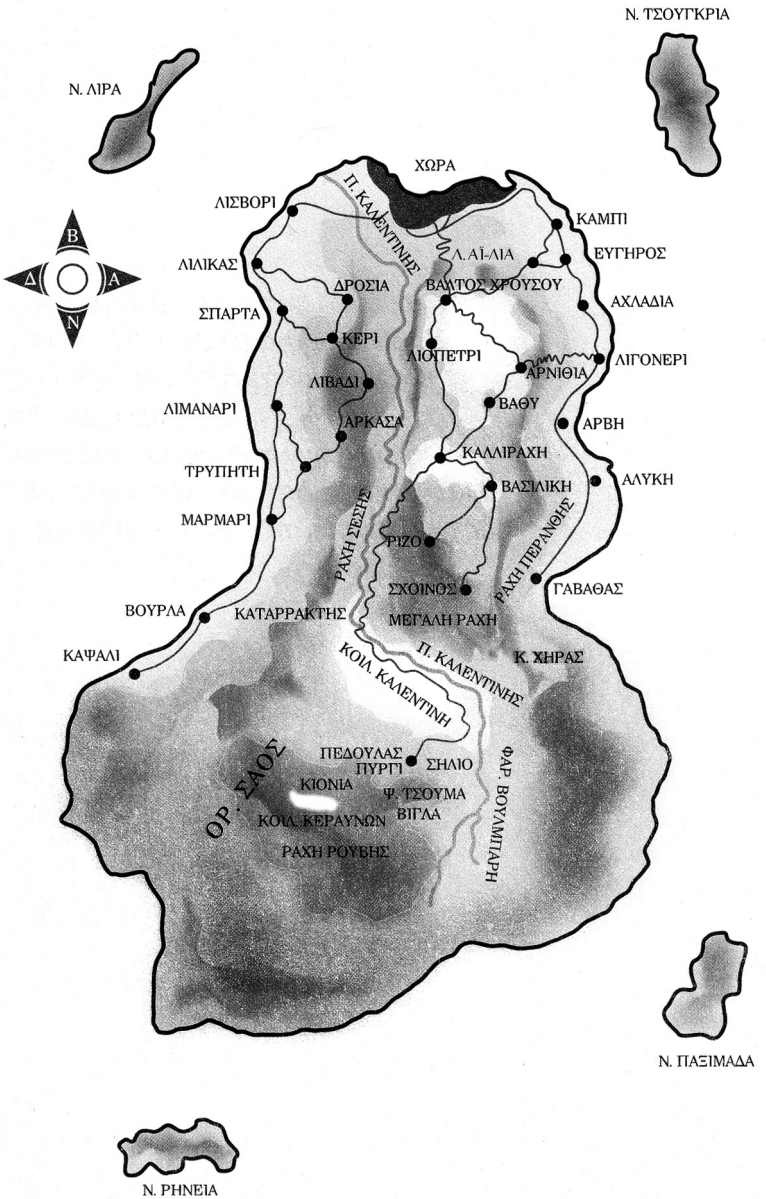

/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθηνα 2015

ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

~

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Ηταν απομεσήμερο, είκοσι τέσσερις Μαρτίου του χίλια εννιακόσια τριάντα έξι. Οι αχτίδες του ήλιου ξεπρόβαλλαν μες απ' τα σύννεφα δισταχτικές, εύθραυστες, όπως αχνοφαίνεται ο έρωτας στις πρώτες ματιές των αγοριών και των κοριτσιών. Στην κορυφή του Όρους Σάος αμυνόταν ακόμη ο χειμώνας σκεπάζοντας με χιόνια τις απόκρημνες πλαγιές του, ενώ χαμηλότερα η φύση ξυπνούσε απ' τον λήθαργο κι η άνοιξη έκανε δειλά τα πρώτα της βήματα.

Έβρεχε τη νύχτα και συνέχισε ως το μεσημέρι, μετατρέποντας σε βούρκο τα δρομάκια του μικρού χωριού, του Πεδουλά. Καμιά εξηνταριά σπιτοκάλυβα όλα κι όλα, απλωμένα στην έκταση που το Σάος διέκοπτε την κατηφορική του πορεία, για να ριχτεί στη συνέχεια με μεγαλύτερη κλίση ως κάτω στην Κοιλάδα του Καλεντίνη. Απέναντι όρθωνε το ανάστημά της η Μεγάλη Ράχη.

Λασπωμένος μέχρι τα γόνατα ο Παρασκευάς Σιδέρης πέρασε μπροστά απ' την καλύβα του Ψ'εμάλη και χαιρέτησε τον Αντωνή, χωρίς να λάβει απόκριση. Συνομήλικοι ήταν κι από παιδιά μαζί, όμως για δυο τρεις ημέρες δεν του 'παιρνε κουβέντα. Ο Παρασκευάς, ο Αντωνής Ψ'εμάλης, ο Ανέστης Αδινός κι ο Αναξιμένης Κτίλος, γέννημα του χίλια εννιακόσια επτά και οι τέσσερις, δεν ξεκολλούσαν έως τα δεκαπέντε τους ο ένας απ' τον άλλον. Τα «τετράδυμα» τους φώναζαν στο χωριό. Αλλά κι αργότερα, όποτε στρεφόταν απ' τα καράβια ο Παρασκευάς, πρώτα έψαχνε τα τρία Άλφα, όπως τους αποκαλούσε χάρη στα αρχικά των μικρών ονομάτων τους, κι ύστερα τους δικούς του.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Τι διάολο!» μουρμούρισε και συνέχισε την πορεία του, υπολογίζοντας να βρει άλλη καταλληλότερη στιγμή να του μιλήσει. Τον βασάνιζαν οι δικές του σκέψεις και δεν περίσσευε χρόνος για τα καμώματα του Αντωνή.

Βιαστικός και με το βλέμμα να μετράει τα βήματά του διάβηκε απ' το σοκάκι της Ευμορφίας, την ώρα που εκείνη κατέβαζε το τσεκούρι στον λαιμό του κόκορα. Προσποιήθηκε ότι δεν την είδε και τράβηξε κατά το Κεδρολάγκαδο.

«Φαντάσου να φτιάξει και το σπίτι! Θα ψηλώσει η μύτη του άλλο τόσο», σχολίασε πίσω του η Ευμορφία σαν να το 'λεγε στις γάτες της που μυρίστηκαν το αίμα και γυρόφερναν. «Βαγγελιώ! Πού 'σαι, μωρή χαντακωμένη; Φέρε το νερό να ζεματίσω τον κόκορα!» φώναξε στην κόρη της.

Απ' το σπιτοκάλυβο βγήκε η Βαγγελιώ βαστώντας μια κατσαρόλα, ενώ με το βλέμμα αγκάλιαζε την ψηλή κορμοστασιά του Παρασκευά καθώς απομακρυνόταν.

«Εδώ ακούμπα το. Πού κοιτάς, μωρή; Θα με ζεματίσεις! Πάει αυτός! Έπρεπε να 'μαι 'γώ, στο άψε σβήσε θα τον είχα τυλίξει».

Το κορίτσι δε μίλησε. Απεναντίας σκοτείνιασε πιότερο το πρόσωπό της. Μαύρα σύννεφα συνάχτηκαν στα μάτια της έτοιμα να στάξουν βροχή, δάκρυα.

«Να, κράτα τον με το ξύλο μέχρι να γυρίσω», της έδειξε η Ευμορφία κι έσπρωξε με δύναμη τον κόκορα στο καυτό νερό. «Και κοίτα να ρίξεις καμιά γλυκιά ματιά στον άλλο, τον...»

«Δε θέλω άλλον», την έκοψε η Βαγγελιώ.

«Τι θα πει δε θέλεις, μωρή; Αχ, άμα δεν κουνήσει το δαχτυλάκι της η Ευμορφία, ανύπαντρες θ' απομείνετε κι εσύ κι η αδελφή σου. Γεροντοκόρες!»

«Καλύτερα!» μουρμούρισε η Βαγγελιώ ίσα να μην την ακούσει η μάνα της.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Ο Παρασκευάς έφτανε στο καλύβι του πατέρα του. Καλύβι με κορμούς δέντρων, βέργες και άχυρα. Ούτε τσατμάδες, ούτε ταβάνι, μονάχα μια σειρά σανίδια για πάτωμα με χαραμάδες έναν και δυο πόντους ανάμεσά τους. Χωρίς αμφιβολία το ελεεινότερο απ' όλα τα σπιτοκάλυβα του χωριού. Δεν υπήρχε γυναίκα να το φροντίσει, κάπως να το περιποιηθεί, να φέξει, να ξεγελαστεί το μάτι, δεδομένου ότι η μάνα του Παρασκευά πέθανε λίγες ώρες μετά τη γέννα και πλέον πατέρας και γιος δεν είχαν χέρια για τέτοιες δουλειές. Ωστόσο, τούτη η εικόνα τού φύτεψε το όνειρο να κτίσει το δικό του σπίτι κι απ' αυτό έπαιρνε δύναμη για όσο θαλασσόδερνε στους ωκεανούς, χωρίς να ξοδεύει ούτε δραχμή όποτε έπιαναν λιμάνι.

Στο αλώνι, καθισμένοι στη μακρόστενη τάβλα, τον καρτερούσαν ο μαστρο-Κώστας, ο Αναξιμένης Κτίλος κι ο πατέρας του με το στριφτό τσιγάρο κολλημένο στα χείλη. Ο Παρασκευάς χαιρέτησε και περίμενε όρθιος.

«Λοιπόν, εδώ θα κτιστεί το σπίτι, μες στη ρεματιά;» είπε ο μάστορας.

«Ψηλότερα, θα σου δείξω. Θέλω άμα βγαίνω στην αυλή ή στο παραθύρι ν' αγναντεύω τη θάλασσα. Να την αγναντεύω και να μην κόβει τίποτε το βλέμμα μου».

«Στο Πυργί, μες στους λύκους!» γκρίνιαξε ο πατέρας του.

Ο μαστρο-Κώστας, ο Αναξιμένης και ο Παρασκευάς πήραν ν' ανεβαίνουν την πλαγιά.

«Μόνος σου ήρθες;» ρώτησε ο Παρασκευάς.

«Για αρχή εγώ κι ο Αναξιμένης φτάνουμε. Να κάμουμε τα σχέδια, να σου βγάλω λογαριασμό και κατόπιν θα 'ρθουν κι οι άλλοι. Έχουν δουλειά στη Χώρα».

«Άμα αρχίσουμε το δικό μου σπίτι δε θέλω να μπλεχτείς μ' άλλες δουλειές», του ξεκαθάρισε ο Παρασκευάς.

«Μέχρι τότε θα 'χουν τελειώσει», τον καθησύχασε ο μάστο-

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ρας και συνέχισαν κουβεντιάζοντας για τα σχέδια, ώσπου κατέληξαν στο Πυργί. Εκεί όπου κτίστηκε το σπίτι του Παρασκευά.

Δούλεψαν κτιστάδες, σοβατζήδες, μαραγκοί, υδραυλικοί κι εργάτες σχεδόν όλοι οι κάτοικοι του χωριού. Μια περιουσία κόστισε η κατασκευή του. Έντεκα χρόνια δουλειάς στα βαπόρια για τον Παρασκευά, χώρια η προσωπική του εργασία και η βοήθεια συγγενών και φίλων. Κι όταν πια ολοκληρώθηκε, την 4η Αυγούστου 1936, ταυτόχρονα με την επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά, εκτός από το πρώτο πέτρινο σπίτι στην περιοχή ήταν και το ομορφότερο και το πιο επιβλητικό απ' όλα όσα κτίστηκαν αργότερα. Δυο όροφοι με έξι δωμάτια ο καθένας, βεράντες, δύο αυλές, τζάκια, πατώματα χωρίς ούτε μια χαραμάδα, παρτέρια με λουλούδια, έπιπλα ζηλευτά, γκριζόλευκες πλάκες με πράσινα νερά στη σκεπή, πελεκητές πέτρες στο γείσο της πόρτας και των παραθυριών κι ένα μεγάλο σχέδιο κεντημένο σε μονοκόμματη πλάκα στον ανατολικό του τοίχο όλο πουλιά, δέντρα, λίμνες, ανθρώπους και ζώα. Όγκος και ομορφιά ταιριασμένα, αλλά και θέα έως πέρα στο ανοιχτό πέλαγος.

Από τότε διάβηκαν πενήντα τρία χρόνια και γίνηκαν μπόλικες μετατροπές. Ωστόσο η εξωτερική μορφή του δεν άλλαξε. Ο Παρασκευάς έκτισε κι αποθήκες, βοηθητικούς χώρους και στάβλο, ενώ μεγάλωσαν όσα δέντρα φύτεψε ολόγυρα. Συνάμα το σπίτι γέμιζε και άδειαζε από ανθρώπους.

Ένα ένα διαλύθηκαν και τα σπιτοκάλυβα του χωριού και κτίστηκαν στη θέση τους πέτρινες κατοικίες. Ανοίχτηκαν δρόμοι, πρώτα χωμάτινοι και χαλικόστρωτοι και κατόπιν σκεπάστηκαν με ασφαλτόστρωμα. Άνθρωποι γεννήθηκαν, άλλοι πέθαναν και πολλοί έφυγαν αναζητώντας αλλού την τύχη τους, όπως κι οι τρεις φίλοι του Παρασκευά: Ο Αντωνής Ψεμάλης μετανάστευσε στην Αμερική, και ο Ανέστης Αδινός με

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

τον Αναξιμένη Κτίλο μετοίκησαν στη Χώρα. Μερικοί απ' τους ξενιτεμένους επέστρεψαν ύστερα από χρόνια στον Πεδουλά κι άλλοι στην πρωτεύουσα του νησιού. Ένας από τούτους κι ο Αντωνής, ο οποίος γύρισε με το όνομα Άντον Ψ'εμάλης. Πρόκοψε στην Αμερική, έκαμε λεφτά, οικογένεια και κατόπιν άνοιξε φαγάδικα στη Χώρα και στην Αθήνα, όπου εγκαταστάθηκε κι ο γιος του ο Αιμίλιος, μεγαλοδικηγόρος. Δικηγόρος κι ο εγγονός του ο Νάσος, ο οποίος μπήκε στην πολιτική και τελευταία δήλωσε μόνιμος κάτοικος του νησιού.

Πλήθυναν οι κάτοικοι του Πεδουλά, άνοιξαν μαγαζιά, ταβέρνες, καφετέριες, εμπορικά και παντοπωλεία κι επεκτάθηκε, σκαρφάλωσαν τα σπίτια στο Σάος. Απέκτησε πλατεία, δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο, εκκλησία, ξενοδοχεία και αρχοντικά. Οι άνθρωποι από τα ζώα και τα κάρα πέρασαν στα φορτηγά, στα λεωφορεία και στ' αυτοκίνητα, από τα γράμματα στα τηλέφωνα και τόσα άλλα. Κι όλα έγιναν γρήγορα, ωσάν να βιάζονταν να προλάβουν. Η μια αλλαγή μετά την άλληνα, σαν φαγητό που το καταπίνεις αμάσητο ή σαν το πέταγμα του αετού που δεν προλαβαίνεις να το χαρείς.

Το άστρο του Παρασκευά έλαμψε στο εμπόριο και στις αγροτικές καλλιέργειες. Με την προίκα της κυρα-Θαρρενής αγόρασε τα μισά και παραπάνω ποτιστικά χωράφια στην Κοιλάδα του Καλεντίνη, ξεχέρσωσε και μεγάλη έκταση προς το Φαράγγι του Βούλμπαρη και φύτεψε παντού μηλιές. Αρχικά διέθετε τα μήλα στους εμπόρους, όμως κατόπιν έκτισε αποθήκες στη Χώρα και τα προωθούσε με τη βοήθεια του πεθερού του. Αργότερα έπιασε να παρασκευάζει κομπόστες, μηλόξιδο, μαρμελάδες, αλλά και χυμούς τα τελευταία χρόνια. Είχε συνεργάτες στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και σε πόλεις του εξωτερικού. Ταξίδευε συχνά, μάθαινε για τις νέες μηχανές, πώς να συντηρεί τα μήλα για να τα διαθέτει ολόχρονα και πρώτος έκτισε αποθήκες-ψυγεία, όπου

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

πέραν της δικής του σοδειάς μίσθωνε τους χώρους και για τις παραγωγές τρίτων. Αβγάτιζε ο πλούτος, αύξαιναν και οι επιχειρηματικές επενδύσεις του Παρασκευά, με πλέον πρόσφατη την ανέγερση του τετραώροφου ξενοδοχείου *Θαρρενή* στη Χώρα, το 1971. Διευθυντή διόρισε το τρίτο Α της παλιάς παρέας, τον Ανέστη Αδινό, τον οποίο είχε μέχρι τότε δίπλα του ως επιστάτη. Ο Ανέστης πέθανε λίγα χρόνια αργότερα και από τους τρεις παλιούς φίλους τον ξεπροβόδισε μονάχα ο Παρασκευάς.

Κάνοντας το χατίρι της κυρα-Θαρρενής, έκτισε στ' ανατολικά της Χώρας, στο Λιμανάκι, μια ωραία έπαυλη κι έμεναν εκεί έναν μήνα τον χειμώνα, λίγες μέρες το καλοκαίρι κι όποτε τον έφερναν οι ασχολίες του στην πόλη. Ο ίδιος, αν μπορούσε, δε θα εγκατέλειπε ποτέ το χωριό. Όπως κι έγινε μετά τον πρόωρο θάνατο της κυρα-Θαρρενής το 1976. Έκτοτε, όλο και πιο αραιά κατέβαινε στη Χώρα. Έκοψε τα ταξίδια, παραμέλησε και δεν παρακολουθούσε όπως πρώτα τις δουλειές, μείωσε την παραγωγή και το προσωπικό, άφησε το ξενοδοχείο και τη διαχείριση των αποθηκών και των ψυγείων στον γιο του, τον Πετρή, και περιόρισε όλες τις δραστηριότητές του. Οι παραγγελίες για μαρμελάδες, κομπόστες, χυμούς και μηλόξιδο ελαχιστοποιήθηκαν, συνέχισε όμως την παραγωγή και τη διάθεσή τους έστω και σε μικρές ποσότητες.

Μεγάλος καημός για τον Παρασκευά ο Πετρής, κι ακόμα μεγαλύτερος για την κυρα-Θαρρενή. Καρπός ξένου δέντρου. Ψωμί που τ' άρπαξες από τον πεινασμένο, το τρως κι η γλύκα του σου θυμίζει τη δυστυχία κείνου ή άλλοτε σκιάζεσαι μη σ' ανακαλύψουν κι αλλοιώνεται η γεύση. Τη νιώθεις γλυκόπικρη, πικρή. Μεγάλη αγάπη και αδυναμία του Παρασκευά η εγγονή του, η Θαρρενή, με το όνομα της γιαγιάς της.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ΤΟ ΠΑΡΟΝ

~

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

1

Στα ακριανά τραπέζια του παραλιακού καφέ *Άγκυρα* η Θαρρενή Σιδέρη ανέπτυσσε τις σκέψεις και τους προβληματισμούς της, έχοντας ακροατές τον Άρη Δεβόλη, τον Νάσο Ψεμάλη και τη Μαρίλια.

«Η τεχνολογία, τ' αυτοκίνητα, τ' αεροπλάνα, τα φώτα της πόλης, τα ψηλά κτίρια μας κάνουν να νιώθουμε ισχυρότεροι απ' ό,τι είμαστε στην πραγματικότητα. Αισθανόμαστε δέος απέναντι στις ίδιες τις κατασκευές μας και ξεχνάμε πως παραμένουμε το ίδιο αδύναμοι απέναντι στον θάνατο».

«Βεβαίως... *Γεια σας, στο σπίτι όλοι καλά;*... τι έλεγα... α, ναι, οι σκέψεις σου έχουν μια μεμψιμοιρία. Σαν να νιώθουμε ένοχοι για όσα πέτυχε ο άνθρωπος, κι εντέλει... *Την καλησπέρα μου, χαιρετίσματα στη σύζυγό σας*... Εντέλει, γιατί να μη νιώθουμε δυνατοί και υπερήφανοι για ό,τι πετύχαμε; Η ζωή έχει ανάγκη τους δυνατούς. Αυτοί αλλάζουν τον κόσμο. Έτσι πάμε μπροστά», αποκρίθηκε ο υποψήφιος βουλευτής Νάσος Ψεμάλης, ενώ ενδιάμεσα χαιρετούσε τους μελλοντικούς ψηφοφόρους του καθώς περιδιάβαιναν στον παραλιακό δρόμο.

«Εκτός θέματος, όπως πάντα. Βάρκα σού δείχνουν, τζιτζίκια στα πεύκα βλέπεις», σχολίασε ειρωνικά η Θαρρενή, για να δεχτεί αμέσως την επικριτική του απάντηση:

«Κι εσύ εριστική, με ύφος αυθεντίας, αν κι εκκολαπτόμενη επιστήμονας».

«Η Θαρρενή θέτει το ζήτημα της στάσης μας απέναντι στον θάνατο. Ανάλογα με το πόσο νιώθουμε το φθαρτό της ύπαρξής μας καθορίζεται κι ο τρόπος ζωής μας, οι αξίες, τα ιδανικά μας, τι θεωρούμε επιτυχία ή αποτυχία, ακόμα κι η συμπεριφορά και η αισθητική μας», παρενέβη ο Άρης Δεβόλης.

«Αμπελοφιλοσοφίες, Άρη! Δηλαδή να σκέφτομαι: αφού πρόκειται να πεθάνω να μην προσπαθήσω για τίποτα;»

«Μα ποιος έθεσε τέτοιο θέμα; Ή είσαι αφελής και δεν κατανοείς τι λέμε ή φέρνεις τη συζήτηση στα μέτρα σου για ν' αντιπαρατεθούμε στην ανόητη βάση την οποία θέτεις», είπε εξοργισμένη η Θαρρενή και πετάχτηκε όρθια. «Εγώ φεύγω! Εσύ θα μείνεις;» ρώτησε τον Άρη Δεβόλη.

Κείνος δίστασε προς στιγμήν να την ακολουθήσει, όμως στη συνέχεια σηκώθηκε και πήραν να περπατάνε γρήγορα στον παραλιακό δρόμο.

«Οι συναναστροφές μοιάζουν με το αλάτι. Αν βάλεις τη σωστή δόση, το φαγητό νοστιμίζει. Αν δε βάλεις καθόλου, είναι άνοστο. Κι αν βάλεις πολύ, γίνεται αλμυρό και δεν τρώγεται. Όσο για τον φίλο σου τον Ψεμάλη είναι ολόκληρη αλυκή μονάχος του. Απορώ πώς θεωρείς φίλο σου έναν τόσο ανόητο πολιτικάντη», είπε με επιθετικό ύφος η Θαρρενή, ενώ τα μακριά ξανθά μαλλιά της χόρευαν ίδια με φλόγες.

«Πάμε στον Αϊ-Λια με το αυτοκίνητο;» πρότεινε ο Άρης Δεβόλης. «Τα κουβεντιάζουμε εκεί, αγναντεύοντας το πέλαγος».

Πίσω τους, στο καφέ *Άγκυρα*, ο Νάσος Ψεμάλης, παντελώς ανεπηρέαστος από τη λεκτική αντιπαράθεση, σύστηνε με πλατύ χαμόγελο στη Μαρίλια τους τρεις νεοαφιχθέντες στην παρέα: τον δήμαρχο Ανδρέα Δρέπο με τη σύζυγό του και τον λιμενάρχη Πέτρο Καστωνή.

~

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Την ίδια ώρα έδεσε στο λιμάνι το τελευταίο πλοίο της γραμμής και πήραν ν' αποβιβάζονται αυτοκίνητα και ταξιδιώτες. Στο τέλος της σειράς των επιβατών, σηκώνοντας με δυσκολία τη μεγάλη βαλίτσα της, προχωρούσε η μοναχή Θέκλα. Βγαίνοντας απ' τον καταπέλτη, κατευθύνθηκε στην πιάτσα των ταξί κι απογοητεύτηκε βλέποντάς την άδεια. Και δυστυχώς γι' αυτήν όλα τα ταξί έφυγαν προς μακρινές διαδρομές. Για το Καψάλι, την Καλλιράχη, τον Πεδουλά, τον Γαβαθά, την Αρκάσα, τον Σχοίνο, το Ριζό.

Κάθισε στο στηθαίο της αποβάθρας με τη βαλίτσα μπροστά της κι αναρωτιόταν πώς θα ταξιδέψει ως το μοναστήρι της Αγίας Ειρήνης στον Γαβαθά. Άλλη λύση απ' το να περιμένει να επιστρέψουν τα ταξί δεν είχε, κι έτσι έμεινε να παρακολουθεί τον κόσμο να πηγαίνει και να 'ρχεται στον παραλιακό δρόμο. Από το μνημείο των πεσόντων μέχρι τ' απομεινάρια του παλιού υδραγωγείου. Μπρος πίσω, επαναλαμβανόμενο αργόσυρτο κύμα. Ανθρώπινο ποτάμι σε δύο αντίθετα ήσυχα ρεύματα.

Κάθε τόσο έφτιαχνε το μαντίλι που κάλυπτε το κεφάλι και το μισό της πρόσωπο, ενώ έριχνε το βλέμμα και προς τη θάλασσα. Τα ηλεκτρικά φώτα αντιφέγγιζαν στο λιμάνι και μακρύτερα στραφτάλιζε το πέλαγος κάτω απ' το φως της σελήνης. Προς τον νότο υψωνόταν επιβλητικός ο σκοτεινός όγκος του βουνού Σάος. Αυτοκράτορας με γυρισμένη την πλάτη και τον μανδύα του ν' ανοίγει σε τρεις ραχοσειρές· της Περάνθης, της Μεγάλης Ράχης και της Σέσης.

Είναι όλα τόσο ήρεμα απόψε, σκεφτόταν καθώς παρατηρούσε όσους έκαναν τον περίπατό τους. Φαίνονταν αμέριμνοι, κανένας ίσκιος να μη βαραίνει τη ζωή τους, τίποτα να μην τους χωρίζει, ν' αποτελούν μια όμορφη ιδανική κοινωνία. Όπως θωρεί κανείς από μακριά τη θάλασσα, δίχως κύματα, χωρίς βυθό, χωρίς ναυάγια.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Τελικά τους ανθρώπους τους αγαπάς περισσότερο όταν τους βλέπεις από απόσταση, συλλογίστηκε.

Ταξίδεψε ο νους της κι ως το μοναστήρι, όπου θα ετοιμάζονταν για τη βραδινή παράκληση. Αυτό θα ήταν στο εξής το σπίτι της· όμως δεν έδειχνε ν' ανυπομονεί να φτάσει. Την απορρόφησε η εικόνα της πόλης, η σαγήνη του Σεπτέμβρη, η μαγευτική βραδιά.

Ξαφνικά ένιωσε ελαφρό μούδιασμα στο στήθος και σταυροκοπήθηκε για να ξορκίσει τον δαίμονα, την κοσμική γλυκύτητα που την παρέσυρε. Σηκώθηκε, έφερε ξανά στον νου της το μοναστήρι, ψαλμωδίες, αναμμένα κεριά, εικόνες. Άλλη γλυκύτητα όλα τούτα, ο δικός της κόσμος, υπόσχονταν την ηδύτητα του αναχωρητή. Την ύφανση των χρωμάτων της ψυχής της χιλιοστό χιλιοστό μες στην ιερή απομόνωση.

Ξανακάθισε στο στηθαίο, ήρεμη και σίγουρη.

~

Η βάρκα του Περικλή Σαφάτου έμπαινε στο Λιμανάκι ανατολικά της Χώρας. Μαντρί συνήθιζε να τ' ονομάζει ο ίδιος. Στη βάρκα κι ο εξάδελφός του Ιωσήφ. Τα πρόσωπα και των δύο έλαμπαν. Μέχρι κι ο ιδρώτας τους έμοιαζε με δροσοσταλίδες έτσι όπως έπεφταν τα φώτα πάνω τους.

Είχαν αργήσει. Βγήκαν στο πέλαγος νωρίς το απόγευμα και στην αποβάθρα καρτερούσαν ανήσυχες η γυναίκα του Περικλή, Ελένη, και η κόρη του Μαρία. Αντικρίζοντάς τους ανακουφίστηκαν. Συγχρόνως κατάλαβαν τον λόγο της αργοπορίας τους και φωτίστηκαν και τα δικά τους πρόσωπα. Τα δίχτυα σχεδόν δε φαίνονταν. Θαρρείς κι ήταν στοιβαγμένα τα ψάρια μόνα τους σ' όλο το μήκος και το πλάτος της βάρκας, της οποίας η κουπαστή ελάχιστους πόντους απείχε απ' την επιφάνεια του νερού. Λίγο ακόμη και το βάρος θα τη βύθι-

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ζε. Δεν περίσσευε καν χώρος για τον Περικλή και τον Ιωσήφ.

Πατώντας πάνω στα ξέχειλα δίχτυα και γλιστρώντας εδώ κι εκεί βγήκαν στην αποβάθρα. Ο Περικλής έκανε σαν παιδί. Αγκάλιαζε τη γυναίκα του, φιλούσε απανωτά την κόρη του και της έταζε ό,τι πεθυμούσε η ψυχή της.

«Πόσο κάμνει το φουστάνι που ήθελες, μάτια μου; Αύριο κιόλας θα σ' το πάρω. Κι όχι ένα· δυο και τρία, όσα θέλεις», φώναζε και γυρίζοντας προς τη γυναίκα του πρόσθεσε: «Και σένα, καμάρι μου, και σένα, μη ζηλεύεις».

Τις άρπαξε και τις δυο και φέρνοντάς τες στην αγκαλιά του φιλούσε πότε τη μία και πότε την άλλη, ενώ μάνα και κόρη διόλου δε νοιάζονταν για την έντονη μυρωδιά των χεριών και των ρούχων του.

Ο Ιωσήφ στεκόταν παράμερα και παρακολουθούσε. Χαιρόταν, μα ένιωθε κι ένα τσίμπημα στο στήθος. Γιατί να μην έχει δική του φαμίλια να τον περιμένει όπως τον Περικλή; Ωστόσο χαιρόταν μαζί τους. Αυτή ήταν η οικογένειά του και τη Μαρία τη λογάριαζε κόρη του. Κι από κείνη δεν είχε παράπονο.

Έτρεξε την ίδια στιγμή η Μαρία, θαρρείς και διάβαζε τις σκέψεις του, και χάθηκε μες στην τεράστια αγκαλιά του. Πώς να 'χει παράπονο; Πήρε να της τάζει κι ο Ιωσήφ παπούτσια, τσάντες, ό,τι ήθελε η νεράιδα του.

Λίγο αργότερα, αφού έδιωξαν τις δυο γυναίκες, ο μικροκαμωμένος Περικλής και ο γιγαντόσωμος Ιωσήφ ξεψάριζαν γεμίζοντας δεκάδες ξύλινα τελάρα.

«Για δες τα! Όλα απ' την ίδια μεριά των διχτυών. Περίεργο πράμα!» σχολίασε ο Περικλής.

~

Η έπαυλη του Παρασκευά Σιδέρη στο Λιμανάκι ήταν χαμηλοφωτισμένη. Στο σαλόνι η Αρμάνδη, η σύζυγος του Πετρή

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

και μάνα της Θαρρενής, πηγαινοερχόταν με νευρικά βήματα κι όλο κοίταζε το ρολόι της. Δέκα και τριάντα πέντε. Έσβησε το τσιγάρο της και, βγαίνοντας στη βεράντα, άναψε άλλο. Κοίταξε μέχρι το βάθος του δρόμου και στράφηκε ξανά στο σαλόνι φανερά απογοητευμένη. Μαζί της πηγαινοερχόταν και η Σίσυ, η μικροκαμωμένη σκυλίτσα της, η οποία γάβγιζε ασταμάτητα. Εκνευρισμένη απ' τα γαβγίσματα η Αρμάνδη την άρπαξε και την απομόνωσε στο πίσω μπαλκόνι.

Επιστρέφοντας άνοιξε την τηλεόραση και ξάπλωσε στον καναπέ, τινάζοντας τις γόβες. Όμως δεν τη χωρούσε ο τόπος. Στα δυο λεπτά ξανασηκώθηκε και βγήκε ξυπόλυτη στη βεράντα. Στο Λιμανάκι, στ' αριστερά της, αντίκρισε τον Περικλή Σαφάτο και τον Ιωσήφ που μάχονταν με τις κυψέλες των διχτυών. Στα δεξιά της υψωνόταν η βίλα των Πικαίων, ολοφώτιστη. Ο Ιάκωβος Πικαίος με τη γυναίκα του, την Αρετή, έπιναν το ποτό τους πλάι στην πισίνα. Ολοφώτιστη κι αυτή.

Στράφηκε πάλι δυτικά προς την πόλη και τότε είδε το αυτοκίνητο του Άγγελου, όπως ερχόταν απ' τον κεντρικό δρόμο κι έστριψε στο προηγούμενο στενό. Πέταξε το τσιγάρο στο γρασίδι του κήπου και βιάστηκε να μπει στο δωμάτιο, τραβώντας πίσω της την κουρτίνα. Με γρήγορες κινήσεις φόρεσε τις γόβες, έκλεισε την τηλεόραση, άδειασε τ' αποτσίγαρα, ίσιωσε μπροστά στον καθρέφτη με τα δάχτυλα τα φρύδια της, πρόσθεσε κραγιόν στα χείλη, κατέβασε κατά τι το ντεκολτέ και, μόλις άκουσε το σιγανό συνθηματικό χτύπημα, έτρεξε ν' ανοίξει.

Ο Άγγελος Βελανός φάνηκε στο άνοιγμα της πόρτας ντυμένος στα λευκά κι ένα επιφώνημα θαυμασμού βγήκε απ' το στόμα του βλέποντάς την. Η Αρμάνδη έδεσε με νάζι τα χέρια στον λαιμό του και τον τράβηξε κοντά της.

«Άργησες!» παραπονέθηκε.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Η γυναίκα μου! Δε μ' άφηνε να ξεκολλήσω. Δεν έχω πολύ χρόνο», αποκρίθηκε κι ευθύς ρίχτηκαν στον καναπέ αναζητώντας μέσα απ' τον πόθο των κορμιών να συμπληρώσουν τα κενά της ψυχής τους. Να ξεγελαστούν προσωρινά και ν' ανακαλύψουν λίγο αργότερα πως το σταυρόλεξο της ζωής τους παραμένει το ίδιο άλυτο, όπως πριν· με τα λευκά του τετράγωνα ασυμπλήρωτα, στόματα ανοιχτά, λαίμαργα, αχόρταγα.

~

Ο Φοίβος Αδινός, παρότι Σάββατο βράδυ, βρισκόταν ακόμη στο συμβολαιογραφείο του. Το συνήθιζε όταν ήθελε ν' απομονωθεί και ν' αφεθεί απερίσπαστος στη συγγραφή των στοχασμών του. Ωστόσο τακτοποιούσε ήδη τα χαρτιά του κι ετοιμαζόταν να βγει για να συναντήσει την Αμάντα Ρήγα, τη σύντροφό του. Κοίταξε το ρολόι του. Έντεκα παρά δέκα. Έριξε μια τελευταία ματιά τριγύρω, άπλωσε το χέρι στον διακόπτη να σβήσει τα φώτα, μα πριν ολοκληρώσει την κίνησή του χτύπησε το τηλέφωνο.

Ήταν η Ερμίνα Απετή, που έμενε στη γειτονιά της Καλλιθέας, και πήρε να του παραπονιέται ότι την παραμέλησε και πλέον έφευγε την επομένη για την Αθήνα, όπου σπούδαζε. Βεβαίως ο Φοίβος Αδινός, κλεφτά από την Αμάντα, είχε προλάβει να συναντηθεί μαζί της μες στο καλοκαίρι τουλάχιστον δέκα φορές. Της το επεσήμανε, εντούτοις η Ερμίνα συνέχιζε τα παράπονα και τον καλούσε να την επισκεφτεί στην Αθήνα.

«Τι είναι η Αθήνα, δυο βήματα, φυσικά και θα ᾽ρθω», αποδέχτηκε την πρόσκληση ο Φοίβος.

«Θα ᾽ρθεις κι αύριο στο λιμάνι;»

Ο Φοίβος κοίταξε το ρολόι του. Έντεκα παρά ένα λεπτό.

«Και το ρωτάς; Όμως πρέπει να κλείσω».

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Θα πας στην Αμάντα; Προτεραιότητες είναι αυτές», σχολίασε ενοχλημένη η Ερμίνα και όλο νάζι πρόσθεσε: «Θα σε περιμένω, πρόσεξε, γλυκέ μου σατράπη, μη...»

Η φράση της κόπηκε απότομα. Για μια στιγμή έμειναν κι οι δυο σιωπηλοί και κατόπιν φώναξαν ταυτόχρονα:

«Σεισμός!!!»

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

2

Αν γνώριζαν να διαβάζουν τα φυσικά σημάδια ο Περικλής και ο Ιωσήφ Σαφάτος δε θα χαίρονταν για την πρωτόγνωρη ψαριά τους. Απεναντίας θα τους καταλάμβανε τρόμος βλέποντας τα ψάρια να έχουν καρφωθεί όλα στην ίδια πλευρά των διχτυών και θα έτρεχαν να ειδοποιήσουν τις Αρχές. Γιατί τα ψάρια αισθάνθηκαν τον ερχομό και το επίκεντρο του σεισμού κι έσπευσαν ομαδικά ν' απομακρυνθούν. Αλλά και να το έπρατταν, μάλλον οι Αρχές δε θα ήταν σε θέση να εκτιμήσουν ανάλογη πληροφορία.

Τα ρολόγια έδειχναν έντεκα το βράδυ, όταν ακούστηκε ο απόκοσμος βρυχηθμός και σείστηκε ο τόπος. Ο διοικητής του πυροσβεστικού σταθμού πυραγός Γιώργος Κορδάκης με τη σύζυγό του Δέσποινα και τις δυο κόρες τους Νικολέτα και Ασημίνα βρίσκονταν στο σαλόνι του διαμερίσματός τους, στον πρώτο όροφο της δίπατης κατοικίας. Η ευθυμία διάχυτη, λόγω της κωμικής ελληνικής ταινίας που παρακολουθούσαν στην τηλεόραση. Σε κάθε ευρηματική ατάκα των πρωταγωνιστών ξεσπούσαν σε γέλια, παρασύροντας και την εξάχρονη Ασημίνα, η οποία δεν αντιλαμβανόταν πλήρως το εκάστοτε αστείο. Η υπόθεση της ταινίας συνέπιπτε τραγικά με ό,τι έμελλε ν' ακολουθήσει. Στην οθόνη ο εμπειρογνώμονας ζημιών σε σεισμόπληκτη κατοικία φώναζε κάθε τόσο έντρομος: «Σεισμός!» και κρυβόταν στο δοκάρι της εσωτε-

ρικής πόρτας, ενώ ο ιδιοκτήτης απαντούσε απαθέστατος: «Τζάμπο 747».

Με το πρώτο τράνταγμα πετάχτηκε όρθιος ο Κορδάκης φωνάζοντας: «Σεισμός!»

Τα γέλια της γυναίκας του και της Νικολέτας, οι οποίες θεώρησαν την κίνησή του ακόμα ένα αστείο, κόπηκαν πριν καλά καλά αρχίσουν. Μόνο το γέλιο της Ασημίνας παρατάθηκε, για να μετατραπεί απότομα σε κλάμα νιώθοντας να τραντάζεται συθέμελα το σπίτι και αντικρίζοντας τα τζάμια της μπαλκονόπορτας να γίνονται θρύψαλα. Την επόμενη στιγμή έτρεχαν στην ταράτσα κι από κει κύλησαν στην τσουλήθρα, που ο προνοητικός πυροσβέστης φρόντισε να κατασκευάσει, και βρέθηκαν στον κήπο προτού κοπάσει η δόνηση. Το χώμα παλλόταν όπως το κύμα ξεθεμελιώνοντας τα σπίτια κι ακούγονταν φωνές και τριγμοί. Ένα τελευταίο τράνταγμα έκανε τα κτίρια να χοροπηδήσουν και είδαν τις τοιχοποιίες του ισογείου και του πρώτου ορόφου να καταρρέουν τινάζοντας σύννεφο σκόνης πάνω τους. Ταυτόχρονα έσβησαν οι λάμπες του δρόμου.

Τριγύρω σιωπή και σκοτάδι. Κατόπιν ακούστηκαν φωνές να καλούν σε βοήθεια. Ο Κορδάκης, προετοιμασμένος για όλα, σήκωσε το μεταλλικό σκέπαστρο στο κέντρο του κήπου, έβγαλε μια σκηνή, μεταλλικούς στύλους, γάντζους κι εργαλεία, μοίρασε φακούς στη γυναίκα και στις κόρες του και τις φίλησε στα πεταχτά.

«Πρόσεχε τα παιδιά!» φώναξε στη γυναίκα του και τράβηξε προς τον πυροσβεστικό σταθμό.

Πίσω του η Δέσποινα, τυλιγμένη στη σκόνη όπως και τα δυο κορίτσια, τον σταύρωνε με το χέρι της.

~

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Ο αστυνόμος Θάνος Κτίλος διασκέδαζε στο μπαρ *Μαγνήτης*, στα περίχωρα της πόλης. Προηγουμένως έβαλε σε εφαρμογή το σχέδιό του, οδηγώντας σε καβγά τη συζήτηση με τη γυναίκα του, τη Μελίτη, και δήθεν εκνευρισμένος βγήκε βροντοχτυπώντας την πόρτα. Λίγο αργότερα πασπάτευε στο μισοσκόταδο τους πισινούς της Σβετλάνας. Η αρσενική του φύση ασφυκτιούσε στο στενό τζιν παντελόνι, το ουίσκι έκαιγε γλυκά τη γλώσσα του και αίσθηση ευδαιμονίας διαγραφόταν στο βλέμμα του.

Ο Ντέμης Ταμαχιάρος, ο ιδιοκτήτης του μπαρ, περνούσε δίπλα του χτυπώντας τον φιλικά στις πλάτες κι εκείνος κάτι ψιθύριζε στο αυτί της Σβετλάνας, όταν άρχισε να συνταράσσεται το κτίριο και να ξεφωνίζουν οι θαμώνες. Πατείς με πατώ σε, τραβώντας τη Σβετλάνα και σπρώχνοντας δεξιά κι αριστερά κατάφεραν να βγουν στον δρόμο. Μπήκαν στο σταθμευμένο περιπολικό και πάτησε γκάζι.

«Γαμώ την τύχη μου!» έβριζε κάθε τόσο, ενώ τρόμος απλώθηκε στο πρόσωπό του, καθώς φτάνοντας στην πόλη έπεσαν στον ουρανό του αυτοκινήτου σοβάδες απ' τις παρακείμενες οικοδομές.

Στις έντεκα και τέταρτο στάθμευσε δυο τετράγωνα πριν από το σπίτι του, στα δυτικά της Χώρας.

«Σκύψε μη σε δει κανείς», φώναξε στη Σβετλάνα σπρώχνοντάς της συγχρόνως το κεφάλι χαμηλά στο ταμπλό.

Με το φως του φεγγαριού να διευκολύνει τις κινήσεις του, προσπέρασε τρέχοντας το πρώτο τετράγωνο. Στο τέρμα του αντίκρισε την γκρεμισμένη μονοκατοικία του Ζανάκου και κόσμο συγκεντρωμένο. Η σκόνη δεν είχε κατακάτσει ακόμη και διαπεραστικές κραυγές ακούγονταν κάτω απ' τα χαλάσματα.

Συνέχισε χωρίς να σταματήσει. Στο προαύλιο του σπιτιού του είδε τη γυναίκα του και τα δυο αγόρια τους, τον Γιώργο και τον Ηλία. Παρέκει στεκόταν ο πατέρας του, ο Αναξιμένης.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Όλα καλά;» ρώτησε λαχανιασμένος κι ερευνούσε με το βλέμμα την τριώροφη οικοδομή, η οποία δε φαινόταν να έπαθε σοβαρές ζημιές.

Τ' αγόρια μυξόκλαιγαν πιασμένα στο φουστάνι της Μελίτης.

«Οι άντρες δεν κλαίνε, ρε!» τα μάλωσε κι εκείνα σφίχτηκαν πιο πολύ πάνω στη μάνα τους.

«Τι θα κάνουμε;» είπε η Μελίτη.

«Μείνετε έξω μέχρι να σας ειδοποιήσω. Θα φροντίσω για σκηνή», πρόσταξε και στράφηκε στον πατέρα του που έδειχνε να πονάει: «Χτύπησες;»

«Λίγο στον αγκώνα. Δεν είναι τίποτα».

«Πάω στο τμήμα», ανακοίνωσε, ενώ κατέφτανε τρέχοντας και αναστατωμένος ο Λάζαρος Πούντας.

«Αστυνόμε! Πλακώθηκε η οικογένεια του Ζανάκου».

«Τι;» έκανε δήθεν έκπληκτος. «Θα στείλω την Πυροσβεστική. Μελίτη, τα παιδιά!»

Αναψοκοκκινισμένος επέστρεψε στο περιπολικό. Η Σβετλάνα σήκωσε το κεφάλι της.

«Κάτω!» φώναξε κι έβαλε μπρος τη μηχανή.

Στον ασύρματο ακουγόταν εδώ και ώρα η φωνή του αρχιφύλακα Κώστα Αρέστη.

«Αστυνόμε! Κύριε διοικητά! Αστυνόμε!»

«Σ' ακούω», απάντησε εκνευρισμένος, καθώς οδηγούσε προς τον περιφερειακό δρόμο.

«Επιτέλους! Είστε καλά;»

«Αποκλείστηκα σε κάτι χαλάσματα. Όπου να 'ναι έρχομαι».

«Είμαστε στον δρόμο για την Αγία Παρασκευή. Έπιασε φωτιά στα γκρεμισμένα σπίτια. Μεγάλο κακό, κύριε διοικητά!»

«Ειδοποίησε την Πυροσβεστική, στην οδό Κύθνου καταπλακώθηκε κόσμος!»

«Πού να πρωτοτρέξουν...» σχολίασε ο Αρέστης.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Κάνε όπως σου είπα, γαμώ το κέρατό μου! Ξεμπλοκάρομαι κι έρχομαι», κραύγασε κι έκλεισε τον ασύρματο. «Σήκω!» πρόσταξε τη Σβετλάνα και, βλέποντάς την έντρομη, γλύκανε τη φωνή του. «Έλα, πέρασε. Λίγες ζημιές μόνο».

«Άκουσα για...»

«Υπερβολές! Φταίει που κόπηκε το ηλεκτρικό και τους έπιασε όλους πανικός».

Αφήνοντας τον περιφερειακό δρόμο έστριψε στον οδικό άξονα προς τον λόφο του Αϊ-Λια, με τη μηχανή του περιπολικού να μουγκρίζει σε κάθε στροφή και λίγο αργότερα να χοροπηδά το αμάξωμα στον παρακαμπτήριο χωματόδρομο, ο οποίος οδηγούσε στην όχθη του Καλεντίνη. Μέσα σε σύννεφο σκόνης στάθμευσε ανάμεσα στα πλατάνια και τράβηξε το χειρόφρενο.

«Έλα, μωρό μου, δεν έχουμε χρόνο», είπε με απαιτητικό ύφος.

Η Σβετλάνα βλέποντας τα μάτια του να πετούν μαυροκόκκινες φλόγες, λύκο έτοιμο να ορμήσει στο θύμα του, πέρασε δίχως να φέρει αντίρρηση στο πίσω κάθισμα.

Χαμηλότερα κυλούσε αθόρυβα ο Καλεντίνης κι αντιφέγγιζαν στα νερά του οι δέσμες των αναμμένων φαναριών του αυτοκινήτου. Ήρεμες φωτιές, που άρχισαν ξαφνικά να χορεύουν σε στρατιωτικό ρυθμό μέχρι να συντελεστεί ο εξορκισμός των δαιμόνων της ψυχής του αστυνόμου. Τα εκατόχρονα πλατάνια άπλωναν αδιάφορα τα κλαδιά τους, μα όπως φύσαγε ελαφρός αέρας έδειχναν πότε ν' αποτραβιούνται από ντροπή για να μη βλέπουν στο εσωτερικό του περιπολικού και πότε να σκύβουν ξεδιάντροπα.

Ψηλά το φεγγάρι γινόταν όλο και πιο θαμπό. Λες και μαγνήτιζε τους καπνούς και τη σκόνη της επιφάνειας της γης και κρυβόταν πίσω τους να μη θωρεί τα ανομήματα των ανθρώπων.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Στο καφέ *Άγκυρα* ο δήμαρχος Ανδρέας Δρέπος και ο υποψήφιος βουλευτής Νάσος Ψεμάλης διαφωνούσαν για το ποιος θα πληρώσει τον λογαριασμό, ενώ η κυρία Μυρσίνη χαμογελούσε επιδοκιμάζοντας την επιμονή του συζύγου της. Χαμόγελο που δήλωνε αφενός την επικρότηση της κίνησης του δημάρχου, αφετέρου την κοινωνική θέση και την οικονομική επιφάνεια του ζεύγους Δρέπου.

«Εγώ σας κάλεσα», διατεινόταν ο Νάσος Ψεμάλης.

«Έχεις έξοδα για την προεκλογική σου εκστρατεία και πρέπει να σε συνδράμουμε», τον αντέκρουε χαμογελαστός ο δήμαρχος.

Η Μαρίλια παρακολουθούσε αδιάφορη τη φιλική αψιμαχία και ο λιμενάρχης Πέτρος Καστωνής υποκρινόταν ότι κάποιον έψαχνε με τα μάτια ανάμεσα στους θαμώνες της διπλανής καφετέριας.

Ο δήμαρχος, παραμερίζοντας με αβρότητα το προτεταμένο χέρι του Ψεμάλη, παρέδιδε το δικό του χαρτονόμισμα στον σερβιτόρο όταν ακούστηκε πρώτα το υπόκωφο βουητό κι ύστερα άρχισε να κοχλάζει ο τόπος. Οι λάμπες πήγαιναν κι έρχονταν, στα τραπέζια χόρευαν τα ποτήρια, έπεφταν και τσακίζονταν και το τσιμέντο έτρεμε.

Με τη Μαρίλια να στριγκλίζει υστερικά και την κυρία Μυρσίνη να επαναλαμβάνει ασταμάτητα: «Χριστέ μου! Παναγία μου!» πρόλαβαν ν' απομακρυνθούν προς τον παραλιακό δρόμο, προτού η ξυλόγλυπτη επιγραφή του καταστήματος προσγειωθεί στο τραπέζι τους.

Έντρομοι και κρατώντας με δυσκολία την ισορροπία τους στράφηκαν κατά την πόλη. Τα κτίρια σηκώνονταν από τα θεμέλια και ξανακάθονταν· οι τοίχοι άνοιγαν και σωριάζονταν στους δρόμους με ορμή και τρομερό κρότο· φωνές και τσιρίγματα ακούγονταν· και παντού θωρούσαν ανθρώπους να τρέχουν πανικόβλητοι. Συγχρόνως τα φώτα τρεμόσβηναν

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

και λίγο πριν βυθιστούν όλα στο σκοτάδι αντίκρισαν την ταβέρνα του Μάντολα να καταρρέει, δυο τρεις στέγες παλιών κτιρίων να βυθίζονται στο εσωτερικό τους και μια γυναίκα να πηδά απ' το μπαλκόνι του ξενοδοχείου *Θαρρενή* ακριβώς απέναντί τους.

Δυο λεπτά και κάτι σφάδαζε η πόλη. Κι ύστερα γιόμισε η ατμόσφαιρα φωνές, παρακλήσεις, κλάματα, βλαστήμιες, κραυγές να ζητούν βοήθεια, γαβγίσματα σκύλων και καπνούς προς τη συνοικία της Αγίας Παρασκευής. Ταυτόχρονα υπόκωφες εκρήξεις ηχούσαν απ' την πλευρά της θάλασσας, μα χάνονταν μέσα στον ορυμαγδό.

«Τι ήταν αυτό, Θε μου!» αναφώνησε η κυρία Μυρσίνη κι έσφιγγε με τα χέρια τα μάγουλά της.

«Ο Θεός να μας βοηθήσει!» ευχήθηκε με δέος ο δήμαρχος και σταυροκοπήθηκε.

Η Μαρίλια, γαντζωμένη στο μπράτσο του Νάσου Ψ'εμάλη, έδειχνε έτοιμη να λιποθυμήσει κι εκείνος κοιτούσε με βλέμμα απλανές την πόλη. Ο λιμενάρχης Πέτρος Καστωνής με κοφτά βήματα πήγαινε κι ερχόταν σε μια απόσταση πέντε μέτρων, προσπαθώντας να ελέγξει το τρέμουλο των ποδιών του, και παρατηρούσε απέναντι στην ταβέρνα του Μάντολα όπου συγκεντρωνόταν κόσμος.

Στο μεταξύ, πυκνό σύννεφο καπνού και σκόνης κάλυπτε προοδευτικά το φως του φεγγαριού περιορίζοντας στο ελάχιστο την ορατότητα, ενώ πολλοί κάτοικοι έβγαιναν στην παραλία αναζητώντας καταφύγιο.

«Φεύγω για το δημαρχείο να συντονίσω τις υπηρεσίες», ανακοίνωσε ο Ανδρέας Δρέπος μόλις έλεγξε την ταραχή του και πρότεινε στον Νάσο Ψ'εμάλη να τον ακολουθήσει: «Έλα μαζί μου, καλά είναι να φαίνεσαι τέτοιες στιγμές».

«Ο παππούς! Πρέπει να δω τι απέγινε».

«Ω ναι! Βέβαια. Μου διέφυγε παντελώς. Πήγαινε κι ενη-

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

μέρωσέ με αν χρειάζεστε οτιδήποτε. Τι κακό, Θε μου, χάσαμε το μυαλό μας».

Ο δήμαρχος και η σύζυγός του τράβηξαν με γρήγορα βήματα ανατολικά για το Δημαρχείο. Ο Νάσος Ψεμάλης με τη Μαρίλια πήραν τον παραλιακό δρόμο δυτικά και στο μνημείο των πεσόντων έστριψαν προς τον λόφο της Τσακίστρας. Διασχίζοντας συντρίμμια και χαλάσματα, τα οποία τους ανάγκασαν τρεις φορές ν' αλλάξουν διαδρομή, κατάφεραν έπειτα από είκοσι λεπτά να φτάσουν στο διώροφο σπίτι του Άντον Ψεμάλη. Το κτίριο έστεκε σχεδόν ανέπαφο, όπως και τα περισσότερα ολόγυρα στον βραχώδη λόφο. Σπασμένα τζάμια, ραγισματιές στην τοιχοποιία και μια σειρά αποκολλημένα κεραμίδια στη στέγη ήταν όλες κι όλες οι ζημιές.

Ο Άντον Ψεμάλης συζητούσε με μια ομάδα αναστατωμένων γειτόνων και δέσποζε ανάμεσά τους η ψηλή κορμοστασιά του. Άλλοι κρατούσαν κεριά, άλλοι φακούς και κάποιοι έριχναν τους προβολείς των αυτοκινήτων πάνω και κάτω στον δρόμο, σπάζοντας το σκοτάδι.

«Επιτέλους!» αναφώνησε ανακουφισμένος βλέποντάς τους να πλησιάζουν και βιάστηκε να τους προϋπαντήσει.

«Είσαι καλά, παππού;» ρώτησε ο Νάσος.

«Ευτυχώς!» απάντησε και δεν έκρυβε την ταραχή του.

Η Μαρίλια βαστιόταν με τα δυο χέρια από το μπράτσο του Νάσου κι έγερνε το κεφάλι στον ώμο του.

«Έμαθες τίποτε για τα καταστήματα;» είπε ο Νάσος.

«Ασφαλισμένα είναι. Άλλο με απασχολεί».

«Θα φύγουμε πρωί πρωί!» μουρμούρισε η Μαρίλια.

«Θα φύγετε; Τρελαθήκατε;» αναφώνησε ο Άντον, ο άλλοτε Αντωνής και, τραβώντας τον Νάσο παράμερα, ρώτησε: «Σκέφτεστε στ' αλήθεια να φύγετε;»

«Κουβέντες της Μαρίλιας. Μου ζήτησε ο δήμαρχος να τον

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

βοηθήσω και λέω να πάω στο Δημαρχείο. Καλά είναι να φαίνομαι τέτοιες στιγμές».

«Οπωσδήποτε πρέπει. Όμως άκουσα για καταπλακωμένους και τραυματίες. Εκεί να τρέξεις. Να σε βλέπει ο κόσμος να βοηθάς. Τους σκλαβώνεις έτσι. Θα ’χουν να το λένε. Άκου στο Δημαρχείο! Ποιος να σε δει εκεί;»

«Προφανώς αστειεύεσαι. Αυτά ανήκουν σ’ άλλες εποχές», εναντιώθηκε ο Νάσος και, προκειμένου να ισχυροποιήσει το επιχείρημά του, πρόσθεσε: «Μερικές εμφανίσεις στην τηλεόραση κι έτοιμο το προφίλ του νέου πολιτικού. Έτσι απαιτεί η σύγχρονη εποχή. Σκέψου πως αν ο πρωθυπουργός ήθελε να χαιρετήσει όλους τους Έλληνες και ν’ αφιερώσει από δέκα δευτερόλεπτα στον καθένα, θα χρειαζόταν πέντε χρόνια επί δώδεκα ώρες την ημέρα. Αντιθέτως βγαίνοντας στην τηλεόραση...»

«Τι ανοησίες μού τσαμπουνάς! Ποιος πρωθυπουργός και κουραφέξαλα;» τον διέκοψε εκνευρισμένος ο Άντον.

«Δε λέω ότι δεν έχει βάση η πρότασή σου, μα σήμερα αλλιώς παίζεται το παιγνίδι», ανασκουμπώθηκε ο Νάσος.

«Έτσι, μωρέ, θα γίνεις πολιτικός; Εδώ είναι νησί! Εγώ θα σου πω πώς παίζεται το παιγνίδι. Μάζεψε τα μυαλά σου κι άκου. Όπου γκρεμισμένο σπίτι, όπου καταπλακωμένοι και τραυματίες, τρέξε! Ένας θα σε βλέπει, τριάντα θα το μαθαίνουν και το πρωί θα μιλάει για σένα όλη η Χώρα. Πού θα τη βρεις, μωρέ, την τηλεόραση; Κι αν τη βρεις θα βγεις με το κουστούμι και τη γραβάτα να μιλήσεις σ’ αυτούς τους δυστυχισμένους; Φρόντισε πάντως, αν έρθει, να σε βρει στα χαλάσματα, σκονισμένο και κατάκοπο. Ακούς;»

Ο Νάσος δε φαινόταν να συμμερίζεται την άποψή του κι έστεκε αναποφάσιστος, ώσπου ο Άντον διέλυσε κάθε αναστολή του ξεκαθαρίζοντας πως δεν ήταν διατεθειμένος να σκορπά τα χρήματά του στον βρόντο για γραφεία και περιοδείες, αν νόμιζε ότι θα πιάσει ψάρια δίχως να βρέξει τον κώλο του.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Χολωμένος βρέθηκε ξανά στον παραλιακό δρόμο, όπου τα αυτοκίνητα σχημάτιζαν ατέλειωτη ουρά το ένα πίσω απ' τ' άλλο με κατεύθυνση προς τον Αϊ-Λια. Θυμήθηκε την ταβέρνα του Μάντολα να γκρεμίζεται την ώρα του σεισμού και διήνυσε τρέχοντας τη μικρή απόσταση. Φτάνοντας, παγωμένο ρίγος διαπέρασε τη ραχοκοκαλιά του. Από το γκρεμισμένο κτίριο ηχούσαν απελπισμένες κραυγές. Κοντοστάθηκε στο μισοσκόταδο και, παίρνοντας αποφασιστικό ύφος, προχώρησε κατά τον σωρό των ερειπίων όπου πέντ' έξι άτομα σκαρφαλωμένα σε διάφορα σημεία τραβούσαν με τα χέρια ξύλα, δοκάρια, κομμάτια τσιμέντου και τούβλα, ενώ άλλοι δυο φώτιζαν με κλεφτοφάναρα τα χαλάσματα.

«Καταπλακώθηκε κανείς;» φώναξε δυνατά.

Γύρισαν δυο τρεις και ανάμεσά τους αναγνώρισε τον αδελφό και την κόρη του Μάντολα, την Κατερίνα, πνιγμένους στη σκόνη.

«Οι γονείς μου και η αδελφή μου!» απάντησε κλαίγοντας, και τον αναγνώρισε κι εκείνη, γεγονός που της πρόσθετε κι άλλη συγκίνηση, ιδιαίτερη. Όπως όταν παρευρίσκονται σημαίνοντα πρόσωπα στις κηδείες απλών ανθρώπων κι έχουν να το λένε χρόνια οι οικείοι του εκλιπόντος.

Στο μεταξύ, οι σπαρακτικές κραυγές των καταπλακωμένων διαδέχονταν η μια την άλλη.

«Πού βρίσκονταν την ώρα του σεισμού;» ρώτησε την Κατερίνα.

«Στην κουζίνα!» αποκρίθηκε και προσπαθούσε μάταια να μετακινήσει ένα χοντρό δοκάρι.

«Υπήρχε αυλή στο πίσω μέρος;» ξαναρώτησε και, παίρνοντας καταφατική απάντηση, φώναξε με αυτοπεποίθηση: «Πίσω! Στο πίσω μέρος! Παραπλανούν οι φωνές!»

Υπερπηδώντας στη συνέχεια κομμάτια τσιμέντου, τούβλα και δοκάρια βρέθηκε στη νότια πλευρά των ερειπίων.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

«Εδώ! Βοηθήστε!» προέτρεψε τους υπόλοιπους και άλλοι δυο, μαζί και η Κατερίνα Μάντολα, μετακινήθηκαν δίνοντας βάση στην εκτίμησή του για τη θέση των εγκλωβισμένων.

Έψαχνε πλέον με μανία, τραβούσε καδρόνια, σήκωνε ανάμεικτα κομμάτια τσιμέντου και τούβλων, σκούπιζε το αίμα των γδαρμένων του χεριών στο λευκό του πουκάμισο και δέκα λεπτά αργότερα ανέκραξε θριαμβευτικά: «Να τον! Τον βλέπω! Ο Μάντολας είναι!»

Πράγματι ο Μάντολας κειτόταν εκεί μπροστά του, μελανιασμένος και με βαρύ τραύμα στο κεφάλι. Χρειάστηκαν άλλα δέκα λεπτά να τον ανασύρουν και απογοητευμένοι διαπίστωσαν ότι δεν ανάσαινε. Στην άλλη άκρη των χαλασμάτων οι φωνές και τα βογκητά συνέχιζαν και οι διασώστες επέστρεψαν με μουρμουρητά στις αρχικές τους θέσεις.

Στα πέντε λεπτά απεγκλώβισαν αιμόφυρτη, ωστόσο ζωντανή, τη μικρότερη κόρη του Μάντολα, τη Λούση, και αμέσως έπειτα νεκρή τη σύζυγό του.

«Δεν άντεξε, αργήσαμε!» είπε ο αδελφός του Μάντολα κι ήταν φανερό πως καταλόγιζε ευθύνες στον Νάσο Ψ'εμάλη, ο οποίος έσπευσε ν' απομακρυνθεί.

~

Ο σεισμός τάραξε το πρωτοΰπνι του αρχιμανδρίτη Ελισαίου. Έντρομος εγκατέλειψε το κρεβάτι και με τις λευκές γυαλιστερές πιτζάμες πετάχτηκε στην αυλή την ώρα που ο τρούλος της Αγίας Άννας βυθιζόταν με πάταγο στο εσωτερικό του ναού.

Εξίσου τρομαγμένη, μα με πιο αργούς ρυθμούς, βγήκε απ' τη διπλανή κατοικία η οικιακή βοηθός του. Κι αυτή με τα νυχτικά. Συναντήθηκαν στο κοινό προαύλιο της εκκλησίας και των μονοκατοικιών κι έστρεψαν το βλέμμα τους σε αντίθετες κατευθύνσεις, ντροπιασμένοι και αμήχανοι, θύματα

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

του παιγνιδιού που τους επιφύλασσε ο ανθρώπινος φόβος.

Κι έστεκαν εκεί ωσάν λευκά φαντάσματα, μέχρι να κοπάσουν τα κύματα της γης και για ώρα πολλή ακόμη. Δίχως ν' ανταλλάξουν κουβέντα. Η ηλικιωμένη γυναίκα ψέλλιζε αδιάκοπα: «Θε μου, λυπήσου μας!» ενώ ο αρχιμανδρίτης σιγοψιθύριζε αποσπάσματα της *Αποκάλυψης* του Ιωάννου: «*Και είδον ότε ήνοιξε την σφραγίδα την έκτην, και σεισμός μέγας εγένετο, και ο ήλιος μέλας εγένετο ως σάκκος τρίχινος, και η σελήνη όλη εγένετο ως αίμα... και οι βασιλείς της γης και οι μεγιστάνες και οι χιλίαρχοι και οι πλούσιοι και οι ισχυροί και πας δούλος και ελεύθερος έκρυψαν εαυτούς εις τα σπήλαια και εις τας πέτρας των ορέων, και λέγουσι τοις όρεσι και ταις πέτραις· πέσατε εφ' ημάς και κρύψατε ημάς από προσώπου του καθημένου επί του θρόνου και από της οργής του Αρνίου, ότι ήλθεν η ημέρα η μεγάλη της οργής αυτού, και τις δύναται σταθήναι;*»

Μονολογούσαν και προσεύχονταν χωρίς να κουνηθούν απ' τη θέση τους. Αναρίγησαν μόνο και πισωπάτησαν κατατρομαγμένοι όταν με το τελευταίο τράνταγμα του σεισμού τσάκισε στα δύο το καμπαναριό και, πέφτοντας με φοβερό κρότο, συνέθλιψε τον πέτρινο περίβολο και μια κατοικία στην εξωτερική του πλευρά. Κι ούτε σκόπευαν να μετακινηθούν, αν στο βάθος της αυλής δεν έβλεπαν να καταφτάνει κόσμος αναζητώντας ανοιχτό μέρος να προστατευθεί. Η οικιακή βοηθός αποσύρθηκε στην εσωτερική αυλή μεταξύ των κατοικιών και του κτιρίου, όπου στεγάζονταν τα περιφερειακά γραφεία της Μητρόπολης. Συγχρόνως ο Ελισαίος βρήκε το θάρρος να μπει με γρήγορα βήματα στο δωμάτιό του και σε ελάχιστο χρόνο να ξαναβγεί φορώντας το ράσο, το καλημαύκι και κρατώντας έναν μεγάλο σταυρό.

Όσοι είχαν συγκεντρωθεί στην αυλή στράφηκαν προς το μέρος του και ησυχία απλώθηκε μόλις σήκωσε το χέρι να τους

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

ευλογήσει. Άλλοι έκαναν τον σταυρό τους κι άλλοι γονάτιζαν σε μετάνοιες. Μόνο ο Αβλάβιος Φλόγας, ο εκκλησιαστικός επίτροπος, τον ρώτησε με έκδηλο θαυμασμό: «Τώρα βγαίνετε, σεβασμιότατε;»

Παρακάμπτοντας την εκδήλωση θαυμασμού του επιτρόπου, ο Ελισαίος απευθύνθηκε με στεντόρεια φωνή στον κόσμο, ο οποίος αύξαινε όσο περνούσε η ώρα.

«Ο Θεός μάς δοκιμάζει, τέκνα μου. Ο Θεός κρούει τον κώδωνα και μας αποστέλλει μήνυμα διά να μας υπενθυμίσει ότι εκτραπήκαμε από τον δρόμο της πίστεως, της αρετής και της αγάπης. Προσευχηθείτε! Προσευχηθείτε και μετανοήστε! Και οι ευσεβείς και οι ενάρετοι ας θυμηθούν τον Ιώβ και ας κάμουν υπομονή. Ο Θεός είναι φιλεύσπλαχνος και δίκαιος. Ο Μεγαλοδύναμος θα μας ελεήσει!» Ολοκληρώνοντας τους ευλόγησε ξανά κι άρχισε να περιφέρεται ανάμεσά τους μέχρι το βάθος της αυλής, χωρίς να παραλείπει σ' όποιον του φιλούσε το χέρι να προτείνει προς ασπασμό τον χρυσό σταυρό και να εύχεται: «Ο Θεός μαζί σας! Η δύναμη του Κυρίου! Η χάρη της Αγίας Άννης!»

~

Η Θαρρενή και ο Άρης Δεβόλης ένιωσαν τη δόνηση μέσα στο αυτοκίνητο της πρώτης, στ' ανατολικά του λόφου Αϊ-Λιας. Γυμνοί στο πίσω κάθισμα κάπνιζαν το μετερώτιο τσιγάρο, όταν άξαφνα το αυτοκίνητο άρχισε να τρέμει και να χοροπηδά. Αναστατωμένοι αναζήτησαν την αιτία των κλυδωνισμών, παρατηρώντας ολόγυρα στο έρημο τοπίο, κι ύστερα πετάχτηκαν γυμνοί στο πλάτωμα του λόφου. Οι κυματοειδείς ταλαντώσεις του εδάφους δυσκόλευαν την ισορροπία τους κι ενέτειναν τον τρόμο που τους κατέλαβε. Στρέφοντας το βλέμμα βόρεια αντίκρισαν την πόλη να πάλλεται, αν και η

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

απόσταση και στη συνέχεια η διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος δεν τους επέτρεπαν να εκτιμήσουν το μέγεθος της καταστροφής. Ταράχτηκαν όμως και τρομοκρατήθηκαν πιότερο, κοιτάζοντας προς το πέλαγος και την κατεύθυνση των νησίδων Λίρα και Τσουγκριά. Φλόγες, καπνός και σκόνη υψώνονταν στον ουρανό. Πύρινες γλώσσες, ίδιες οι δαίμονες της κόλασης σε επιδρομή κατά του παραδείσου, με τη συνοδεία υπόκωφων εκρήξεων.

Έμειναν ώρα έτσι γυμνοί να παρατηρούν εκστασιασμένοι το θέαμα. Τρόμος και δέος τούς έδεσε τα πόδια στη γη και άθελά τους αποτελούσαν ιδανικό πρότυπο προς ζωγραφική απεικόνιση. Όμως έλειπε ο εξπρεσιονιστής ζωγράφος Αριστοτέλης Καλόης, ο αλλόκοτος όπως τον χαρακτήριζαν πολλοί, ν' απαθανατίσει τη σκηνή στον καμβά του.

Με την αγωνία να τους θερίζει, πήραν αργότερα να κατεβαίνουν τον πολύστροφο δρόμο. Έφτασαν στον περιφερειακό και μετά στις ανατολικές συνοικίες, στο Λιμανάκι και στην έπαυλη. Αλλόφρων και ημίγυμνη η Αρμάνδη πηγαινοερχόταν στον σκοτεινό κήπο, ενώ στην προβλήτα βρίσκονταν συγκεντρωμένοι οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής. Προσπαθούσε η Θαρρενή να τη συνεφέρει κι εκείνη έβγαζε πνιχτές κραυγές μην τη δουν οι γείτονες, καθώς ο Άρης Δεβόλης φώτιζε με τον φορητό προβολέα που βρήκε στην αποθήκη. Ο ένας φόβος πολεμούσε τον άλλον κι αντί να αλληλοεξοντώνονται επέφεραν πλήρη σύγχυση στον λογισμό και στον συναισθηματικό της κόσμο.

Η έπαυλη, εκτός από τη μερική πτώση της τοιχοποιίας, τις ραγισματιές και τα σπασμένα τζάμια, δεν είχε υποστεί άλλες ζημιές. Η Θαρρενή, κατανικώντας τον φόβο της, μπήκε και της έφερε ρούχα. Ντύθηκε η Αρμάνδη και φάνηκε να συνέρχεται.

«Ο πατέρας σου;» ρώτησε αναστατωμένη. «Ήταν στο ξενοδοχείο».

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Την άφησαν στον κήπο και δοκίμασαν να κατευθυνθούν προς το κέντρο της πόλης. Οι εσωτερικοί δρόμοι αδιάβατοι, παντού συντρίμμια, και στον παραλιακό επικρατούσε χαώδης κατάσταση. Κοσμοσυρροή, αυτοκίνητα προς και από όλες τις κατευθύνσεις, φωνές, κορναρίσματα, διαπληκτισμοί, πανδαιμόνιο.

Ακολούθησαν πάλι τον περιφερειακό μέχρι τις νοτιοανατολικές παρυφές του λόφου της Τσακίστρας, στάθμευσαν και συνέχισαν περπατώντας προς το ξενοδοχείο *Θαρρενή*. Ανέβηκαν και κατέβηκαν τον δαντελωτό λόφο και βρέθηκαν στη συνοικία της Αγίας Παρασκευής. Ο κόσμος στους δρόμους, δεκάδες σπίτια κείτονταν σε σωρούς ερειπίων και όσα έστεκαν όρθια έγερναν προς τη μια ή την άλλη μεριά. Ζυγώνοντας στην ομώνυμη εκκλησία αντίκρισαν τρία συνεχόμενα σπίτια τυλιγμένα στις φλόγες και κόμπιασε το αίμα τους ακούγοντας κάτω απ' τα χαλάσματα σπαρακτικές κραυγές. Μάχονταν οι πυροσβέστες με τη φωτιά, βυθίζονταν οι φλόγες και ξαναφούντωναν. Συνάμα τσιτσίριζαν τα κορμιά των καταπλακωμένων, ούρλιαζαν, καίγονταν ζωντανοί.

Σκοτείνιασαν τα μάτια τους και βάλθηκαν να τρέχουν ως το ξενοδοχείο. Κοντά στην είσοδο ο Πετρής Σιδέρης ετοιμαζόταν ν' αναχωρήσει για την έπαυλη.

«Κόπηκαν και τα τηλέφωνα», είπε αφού τον ενημέρωσαν για την Αρμάνδη κι εκείνος για τον σοβαρό τραυματισμό μιας νεαρής τουρίστριας, η οποία πήδηξε από τον τρίτο όροφο, και μοιραία έμεινε να βοηθήσει.

«Ο παππούς;» αναφώνησε παρά ρώτησε η Θαρρενή.

«Καλύτερα να φύγετε για το χωριό. Θα φροντίσω εγώ τη μητέρα σου», την προέτρεψε γνωρίζοντας το δέσιμο της Θαρρενής με τον πάππο της.

Οι γονείς του Άρη βρίσκονταν στην Αθήνα κι εκτός του Παρασκευά δεν είχαν άλλον κοντινό συγγενή για ν' ανησυ-

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

χούν. Βιαστικοί, κι ενώ χανόταν ολοένα και πιο πολύ το φως του φεγγαριού, ακολούθησαν την ίδια διαδρομή προς το αυτοκίνητο. Η φωτιά στην Αγία Παρασκευή εξαπλωνόταν. Δυο πυροσβεστικές αντλίες και αρκετοί κάτοικοι, οι οποίοι γέμιζαν κουβάδες από σπασμένο αγωγό του δικτύου ύδρευσης, πάλευαν να περιορίσουν την επέκτασή της. Στάθηκαν κι αμφιταλαντεύονταν εάν έπρεπε να συνεχίσουν τον δρόμο τους ή να μείνουν να βοηθήσουν.

«Θαρρενή! Εδώ! Βοηθήστε να σταματήσουμε τη φωτιά, αλλιώς θα καεί ολόκληρη η πόλη!» τους φώναξε ο Φοίβος Αδινός, καθώς γέμιζε δυο κουβάδες απ' τον σπασμένο αγωγό.

Δίχως άλλη σκέψη βρέθηκαν να πηγαινοέρχονται ανάμεσα σε πυρ και ύδωρ. Ανάμεσα στα συνώνυμα του θανάτου και της ζωής, όπως ήθελαν τα δυο στοιχεία της φύσης οι παρούσες συνθήκες, τα οποία ωστόσο μπορούσαν ανά πάσα στιγμή ν' αλλάξουν ρόλους.

© Γιάννης Καλπούζος, 2005, 2015
/© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Το νησί ύστερα από έναν τρομερό σεισμό βυθίζεται σταδιακά. Οι άνθρωποι ανεβαίνουν ολοένα ψηλότερα για να σωθούν.

Η κανονικότητα της ζωής του Παρασκευά, της αγαπημένης του εγγονής Θαρρενής, μα και όλων των κατοίκων ανατρέπεται απότομα. Έρχονται αντιμέτωποι με τον κίνδυνο, τον φόβο, την απόγνωση και τον θάνατο, ενώ θ' αναμετρηθούν με ανομολόγητα μυστικά, πόθους και πάθη.

Στην ανάβαση προς το βουνό Σάος περιπλέκονται μια αινιγματική διαθήκη, πολιτικοί-καρικατούρες, βιαστές και δολοφόνοι, ηγέτες-νάνοι, καθημερινοί άνθρωποι-γίγαντες, το καθήκον, η αλληλεγγύη και ο φιλοτομαρισμός, η μετάλλαξη των χαρακτήρων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, ο έρωτας που φυτρώνει σαν λουλούδι στη ραγισματιά της ασφάλτου, ο πλούτος και η φτώχεια των ψυχών, η ηθική και συναισθηματική κατάπτωση, η αποκτήνωση, η ελπίδα, το ίδιο το νησί, που θα μπορούσε να είναι η Ελλάδα ή ο κόσμος ολόκληρος.

ISBN 978-618-01-0955-9
9 786180 109559
ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 16246

ΨΥΧΟΓΙΟΣ
Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΕΣΕΙΣ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΠΑΝΤΑ Σ' ΕΠΑΦΗ